

8. SINIF DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN ÖRNEKLİĞİ

1. Hz. Muhammed'in (sav) Doğruluğu ve Güvenilir Kişiliği

Peygamberler, üstün ahlak sahibi kimselerdir. Onlar hem içinde yaşadıkları toplum hem de daha son raki kuşaklar için en iyi örnektirler. Hz. Muhammed de (sav) son peygamber olarak üstün ahlaki özellikleri şahsiyetinde toplamıştır. Kalem suresi 4. Ayette Hz. Peygamberin üstün özellikleri ile ilgili olarak **“Sen elbette yüce bir ahlak üzere sin”** buyrulmaktadır. Hz. Peygamber'in (sav) inananlar için **“Üsve-i hasene”** yani en güzel örnek olduğu belirtilir. Hz. Peygamber'in (sav) sahip olduğu üstün ahlaki özellikler, inananlar için Allah'ın (cc) bir lütüfüdür.

HZ. MUHAMMED (S.A.V) GÜZEL ÖZELLİKLERİ

- Doğru sözlü olmak
- Merhametli olmak
- Güvenilir olmak
- Affedici olmak
- Cesaretli olmak
- Hakkaniyetli olmak
- Kararlı olmak

Doğruluk (sıdk) ve güvenilir olmak (emanet) bütün peygamberlerde bulunan sıfatlardır. Doğruluk, peygamberlerin Allah'tan (cc) almış oldukları emirleri insanlara olduğu gibi bildirmeleri ve hayatlarının hiçbir anında, hiçbir şekilde yalan söylememeleridir. Güvenirlik ise peygamberlerin emanete asla ihanet etmemeleridir. Bütün peygamberler, sözünde duran, emanetleri koruyan, işine hile karıştırmayan, yalan söylemeyen doğru ve güvenilir kimselerdir.

Güzel ahlakın en önemli örneği olan Hz. Peygamber yaşadığı dönemde herkes tarafından doğru sözlü ve güvenilir olarak tanınmıştır. Bu özelliklerinden dolayı Mekkeliler ona peygamber olmadan önce **“Muhammedü'l-Emin”** yani **“Güvenilir Muhammed”** diyorlardı.

HZ. PEYGAMBER (SAV), inananlara da doğru ve güvenilir kimseler olmasını öğütler. O, Müslümanı **“Elinden ve dilinden başkalarının güvünde olduğu kimsedir.”** diye tanımlar. Onun için inananlara yalan söylememelerini, emanete ihanet etmemelerini tavsiye eder. Bir hadisinde şöyle buyurur: **“Bir kişinin kalbinde aynı anda iman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir arada bulunmaz.”**

HZ. PEYGAMBER gençlik yıllarında ticaretle uğraşmıştır. Onun dürüst birisi olduğunu bilenler onunla ticaret yapmak istemişlerdir. Ticarete alıcını ve satıcının hakkının korunması gerektiğini, ölçü ve tartıda adil olunması gerektiğini tavsiye etmiştir. Hz. Muhammed bir gün çarşıda dolaşırken bir satıcının çuvalını kontrol ettiğinde altta kalan buğdayların ıslak olduğunu fark etmiş, sebebini sorduğunda satıcıdan yağmurdan kaynaklı olduğunu cevabını almıştır bunun üzerine **“... İnsanların görmeleri için ıslak olan kısmı üste koymak gerekmez miydi? Bizi aldatan bizden değildir.”** buyurarak esnafı uyarmıştır.

2. Hz. Muhammed'in (sav) Merhametli ve Affedici Oluşu

Merhamet içerisinde sevmek, şefkat, saygı göstermek, acımak, esirgemek gibi hasletleri bulunduran bir özelliktir. Kalp inceliği ve gönül yumuşaklığıdır. Merhamet, Allah'ın (cc) Rahman isminin bir yansımasıdır.

Allah (cc), rahmeti ile yarattığı tüm canlılara acır, şefkatle muamele eder ve nimetler vererek ihsanda bulunur. Bu sebeple halk arasında insanları ve diğer varlıkları çok seven, onlara şefkatle yaklaşan kimseler için “şefkatli, insafli, merhametli insan”, aksi davranışlarda bulunanlar için ise “merhametsiz, katı yürekli, insanlıktan çıkmış” denir. Hz. Peygamberin güzel özelliklerinden birisi ise merhametli olmasıdır. Konuyla ilgili olarak Tevbe suresi 24. Ayette “...O, size çok düşkün, müminlere karşı da çok şefkatli ve merhametlidir” buyrulmaktadır.

Hz. Peygamber’in (sav) merhameti yaşamının her döneminde açıkça görülür. O, insanlar arasında kadın, erkek, büyük, küçük, renk, din, dil ve ırk ayrımı yapmaksızın her kese sevgi, şefkat ve merhamet gösterirdi. Hiç kimsenin incinmesini istemez, onlara kibar ve nazik davranırdı. Yoksullara yardım eder, yaşlıları ve hastaları ziyaret eder, onların sıkıntılarını paylaşırdı. Kölelerin bir emanet olduğunu ifade eder ve onların özgürleştirilmesi için çaba sarf ederdi. Yetimler ve öksüzleri sever ve sevindirirdi. Hz. Peygamberin merhameti ilgili olarak, Bir gün sahabeden bazı kimseler Hz. Peygamber’e (sav) gelerek yaptıkları eziyetlerden dolayı Mekkeli müşriklere beddua etmesini istedi. Onların bu isteğine kızan Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurdu: “**Ben dünyaya beddua etmek için gönderilmedim. Ben yalnız rahmet için gönderildim.**”

Merhametli olmak, aynı zamanda affedici olmayı da gerektirir. İnsanın merhametli oluşunu gösteren en temel özelliklerden biri affedici olmasıdır. Hz. Peygamber de (sav) merhametinin yanında her zaman affedici olmuştur. Kendisine kötülük yapanları bile affedip onlara karşı kin ve nefret beslememiştir. Hz. Peygamber’in (sav) hayatında affediciliğini gösteren pek çok örnek vardır. Bunlardan biri Mekke’yi fethettiği zaman Mekkelilere karşı sergilediği tutumdur.

Affetmek, suç ve suçluyla mücadeleyi bırakmadan düşmanlık ve intikamdan vazgeçmektir. Affetmek, bir yandan kalbi öfke, kin, düşmanlık ve intikam duygularından temizler bir yandan da bu kötü duyguların yüreği kaplayan ağır yükünü hafifletir. İnsanlar arasında sıcak, sağlıklı ve olgun bir iletişim ortamını mümkün kılar. Ayrıca affetmek insanı güçlü ve saygın kılar.

3. Hz. Muhammed’in (sav) İstişareye Önem Vermesi

İstişare, kelime olarak görüş alışverişinde bulunmak, fikir almak, danışma gibi anlamlara gelir. Karşılaşılan sorunların çözümünde, çevremizdeki bilgili, deneyimli, uzman kişilerle fikir alışverişinde bulunma ya istişare denir. Hz. Peygamber (s.a.v) en değerli özelliklerinden birisi de ihtiyaç duyduğu zamanlarda etrafında bulunan sahabelerle istişare yapmasıdır. Durumlara göre bilgi sahibi olan kişilerden fikirler almıştır. İstişare ile ilgili olarak Alî İmran suresi 159. Ayette “...İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi artık Allah’a tevekkül et (ona dayanıp güven)...” buyurulmuştur.

Hz. Peygamber’in (sav) hayatında, onun istişareye verdiği önemi gösteren pek çok örnek vardır. Örneğin Mekkeli müşriklerle Bedir’de savaş yapma kararı alındıktan sonra, ordunun karargâhı ve mevzilenmesi konusunda görüş bildiren Hubâb b. Münzir’in görüşüne göre hareket edildi. Hz. Peygamber Bedir savaşı mevzisi için Bedir kuyusunun arkasına mevzilenmeye karar vermiştir. Hubab b. Münzir Hz. Peygamberin yanına gelerek bu kararın bir vahiy ile mi yoksa kendi kararı mı olduğunu sordu. Hz. Peygamber kendi kararı olduğunu söyleyince Hubab b. Münzir ordunun mevzilenmesi için Bedir kuyularının önüne geçmeyi ve düşmanı susuz bırakma fikrini sundu. Hz. Peygamber bu fikri kabul ederek Hubab b. Münzir’in söylediklerini uyguladı.

Hiz. Peygamber hendek savaşı 6ncesinde savaş hazırlıkları esnasında savunma savaşı mı yoksa taarruz savaşı mı yapılacağı konusunda sahabe ile istişare etmiştir. Sahabelerden Selman-ı Farisi savunma savaşı yapılması gerektiğini ve şehrin etrafına derin hendekler kazılması fikrini sunmuş. Bu fikir kabul edilmiş ve uygulanmıştır.

İstişare yapmak önemlidir. Günümüzde de danışmanlık önemli bir ihtiyaçtır. İnsan, her konuda yeter li bilgi sahibi değildir. Herhangi bir iş yaparken ya da önemli bir karar verirken başkalarının bilgilerine başvurmak, onlarla istişare yapmak gereğı duyabilir. Böyle yapmak gerekli ve yararlıdır. Çünkü danışmak, başkalarının görüşünü almak kişinin bakış açısını genişletir. İnsanın kendini geliştirmesini sağlar. Bir iş konusunda deneyimine, bilgisine güvenilen uzman kişilerin fikir ve görüşlerini almak, onlarla görüş alış verişinde bulunmak, karar aşamasında kişinin doğru ve tutarlı kararlar vermesini sağlar. Çünkü konu, her açıdan değerlendirilir. Hata payı azalır. İstişare yapılarak aynı zamanda diğer insanların görüş ve fi kirlerine değ er verilmiş olur.

4. Hiz. Muhammed'in (sav) Davasındaki Cesaret ve Kararlılığı

Cesaret yiğitlik, yüreklilik, kahramanlık, atılganlık, hakkını alma, haksızlığa boyun eğmeme gibi anlamlara gelir. Bir başka deyişle cesaret, bir kişinin gerektiğinde haksızlık ve tehlikeler karşısında korkmaması, zorluk ve sıkıntıları göze alarak hakkını araması, haksızlığa boyun eğmemesi, üstün değ erleri korumaya yönelmesi demektir. Cesaret, korku anında kalp kuvveti ile metaneti sürdürmek, dinî ve dünyevi haklarını korumak için canını dahi verecek derecede gösterilen yiğitliktir.

Cesaretin zıddı korkudur. Hem cesaret hem de korku doğuştan gelen duygulardır. Her iki duygu dengeli olması gereklidir. Çünkü bu her iki duygunun fazlası kişiyi olumsuz durumlara sürüklemektedir. İslam dini kişinin cesaretli olmasını istemiştir. İslam'a göre korkulması gereken tek varlık Allah'tır (cc).

İslam'da gösteriş için yapılan cesaret ise eleştirilir. Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette, Müslümanların özellikleri anlatılırken onların kendilerine ve önem verdikleri değ erlere karşı yöneltilen tehditler karşısında büyük bir metanetle cesaretlerini korudukları ve Allah'tan (cc) başka kimseden korkmadıkları belirtilir.

Cesaret, Hiz. Peygamber'in (sav) en önemli özelliklerindendir. Sahabe Hiz. Peygamber'i (sav), "insanların en cesuru" olarak nitelendirir. Hiz. Peygamber'in (sav) hayatı pek çok cesaret örneğı ile doludur. Hiz. Peygamber (s.a.v) ve Hiz. Ebu Bekir (r.a) Mekke'den Medine'ye hicret ederken peşlerine onları öldürmeleri için takılan eşkıyalardan korunmak için Sevr Mağarasına sığındıkları sırada Hiz. Ebu Bekir (r.a) telaşlanmıştır. Bunun üzerine Hiz. Peygamber (s.a.v) Hiz. Ebu Bekir'i (r.a) sakinleştirmiş, korkmaması gerektiğini söylemiştir.

Hiz. Peygamber (sav) özellikle savaşlarda cesaretini asla kaybetmemiştir. Katıldığı savaşlarda güçlü müşrik ordusu karşısın da sahabeyle birlikte cesaretle savaşmış ve savaşı kazanmışlardı. Uhud Savaşı'nda yaralı olduğu hâlde dağılan saha beyi toplayarak savaşı sürdürmüş ve müşriklerin geri çekilmesini sağlamıştır.

Cesaret kadar bir amaç uğruna gösterilen kararlılıkta önemlidir. Buna "azim" de denir. Azim, kişinin inandığı amaç uğrunda gösterdiği çaba, gayret ve sebata denir. Dışarıdan gelen olumsuzluklara karşı dirençli olmasıdır. Hiz. Peygamber'in davasındaki kararlılığı onun en önemli özelliklerinden biridir. O İslam dinini anlatmak ve yaymak için gösterdiği çaba sırasında çeşitli zulüm ve eziyetlere rağmen davasından vazgeçmemiştir.

Müşriklere onu davasından döndürmek için pek çok teklifte bulunmuştur. Ancak Hz. Peygamber (s.a.v) bunların hiçbirini kabul etmemiştir. Bununla ilgili olarak şu sözleri sarf etmiştir. **“Bu işi bırakmam için sağ elime Güneş’i, sol elime Ay’ı koysalar da Allah onu üstün kılın caya ya da ben bu yolda ölüp gidinceye kadar bırakmam!”**

5. Hz. Muhammed’in (sav) Hakkı Gözetmedeki Hassasiyeti

Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şeye “hak” denir. Hakkı gözetmek ise kişinin iş ve davranışlarında ve çevresiyle ilişkilerinde ölçülü, dengeli olması, her şeyin ve herkesin hak ve hukukunu gözetmesi, ölçüsüzlükten uzaklaşarak orta yolu tutup dengeli davranmasıdır. Her hak sahibine hakkının teslim edilip verilmesidir. Başka bir ifadeyle her türlü söz ve eylemde adaletle hareket etmektir. İnsanlar arasında hakkı gözetmek adaletin gerçekleşmesini sağlar. Adalet, insanlar arasında düzeni sağlayan, hak ve eşitlik prensiplerini dikkate, huzurun ve barışın kaynağı olan ilkelerdir.

Adalet değeri üzerine kurulu bir toplum oluşturmak İslam’ın temel amaçlarından. Kur’an’da adalet, Allah’ın (cc) isimlerinden biridir. Allah’ın (cc) güzel isimlerinden olan “el-Adl” ve “el-Muksit” mutlak adalet sahibi olan Allah’ın (cc), bütün varlığı adalet ile yarattığını ifade eder. Bu sebeple, adil olan Allah (cc), yaratıp sorumluluk verdiği kullarının da adaletli olmasını, hakkı gözetmesini emreder. Adaletin tam zıttı ise zulümdür. Zulüm, hak sahibine hakkını vermemek, haksızlık yapmak, eksik vermek, zamanında ve belirtilen şekilde vermemek gibi yapılabilir. İslam inancına göre zulüm haram ve günahdır.

Hz. Peygamber’in en önemli özelliklerinden birisi ise her zaman adaletli ve hakkaniyetli olmasıdır. Hz. Peygamber hem peygamberliğinden önceki hayatında hem de peygamber olduktan sonraki hayatında insanlar arasında din, ırk, cinsiyet, yaş, mevki ve makama bakmamış, adalet ve hakkaniyetli olmuştur. Hz. Peygamber insanlar arasında hak ve adaleti sağlarken somut delillere göre hüküm vermiştir. Şüphe ve belirsizliğin bulunduğu zamanlarda adaletli karar verebilmek için konuyu araştırmıştır. Sahabelerden birisine sorumluluk vereceği zaman liyakate göre karar vermiştir. Hz.

Peygamber hak ve adaletli olmuş ve Müslümanlara hakkaniyetli ve adaletli olmayı tavsiye etmiştir. Veda haccı sırasında verdiği hutbede insanlar arasında ayrımın olmadığını vurgulamıştır. Konuyla alakalı olarak veda hutbesinde ise **“Ey insanlar! Şunu iyi bilin ki Rabb’iniz birdir, babanız da birdir. Arap’ın Arap olmayana, Arap olmayanın Arap’a, beyaz tenlinin siyaha, siyah tenlinin de beyaza bir üstünlüğü yoktur.”** buyurmuştur.

6. Hz. Muhammed’in (sav) İnsanlara Değer Vermesi

İslam’a göre her insan değerlidir ve saygıya layıktır. Çünkü Allah (cc), insanı en güzel biçimde yaratmış ve tüm varlıklar içinde ona özel bir konum ve değer vermiştir. Bununla ilgili İsra Suresi 70. ayette şöyle buyrulur: **“Andolsun, biz insanoğlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoğundan üstün kıldık.”**

Yaşamıyla bize en güzel örnek olan Hz. Peygamber Allah’ın yarattığı bütün canlılara değer vermiştir.

İnsanlara karşı kırıcı olmamış, onlara karşı kaba ve kötü sözlü olmamıştır. Yardımsever, herkesi dinleyen ve onlara karşı içten davranmıştır. Hz. Peygamber (sav), sadece Müslümanlara değil, başka dinden olanlara da değer verirdi. Hatta onların ölümlerine bile saygı gösterirdi. Nitekim bir gün, sahabe ile otururken yanlarından geçen bir cenazeyi görünce ayağa kalktı. Sahabe ona, cenazenin bir Yahudi'ye ait olduğunu anımsattılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav), “O da bir insan değil mi?” buyurarak karşılık verdi.

Hz. Peygamber her yaştan insanlara değer vermiştir. Oyun oynayan çocuklarla oyun oynamış, gençlerle muhabbet eder onların dertleri dinler, yaşlılarla birlikte bulunur onlarla zaman geçirmiştir. Karşılaştığı kişilerle selamlaşmayı ihmal etmeyip insanlara da selamlaşmayı tavsiye etmiştir.

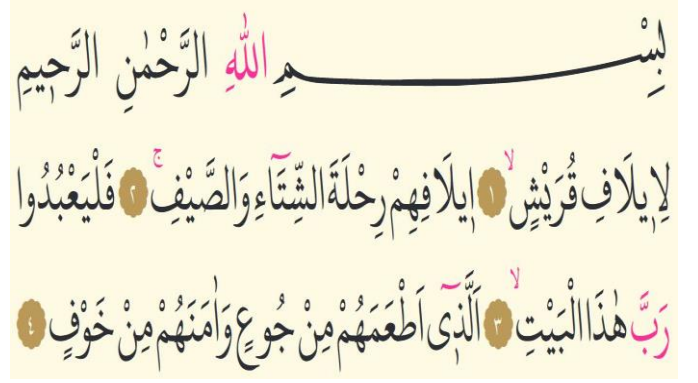
Sonuç olarak Hz. Muhammed (sav), güzel ahlaki özellikleri ile tüm insanlığa rahmet olarak gönderilen ve insanlar tarafından örnek alınması istenen son peygamberdir. İslam'ın insanlarda bulunmasını öğütlediği güzel davranışlar onun örnek şahsiyeti ile somutlaşmıştır. İslam dininin getirdiği adalet, doğruluk, paylaşmak vb. temel değerlerin bireysel ve toplumsal hayatta nasıl uygulandığını görüp anlamak için Hz. Peygamber'in (sav) kişiliğine bakmak gerekir. Onun örnek kişiliği, İslam'ı anlamada en önemli yol göstericidir.

7. Bir Sure Tanıyorum: Kureyş

Suresi ve Anlamı

Kureyş suresi Kuran'ı Kerim'in 106. Suresi olup dört ayetten oluşmaktadır. Mekki bir suredir. Sure adını Mekke'de yaşayan Kureyş kabilesinden almıştır. Hz. Peygamber Kureyş kabilesinin Haşimoğulları koluna mensuptur.

Surede Kureyş kabilesinin kışları güneye (Yemen'e), yazları kuzeye (Şam'a) yaptıkları ticaretler ve yaptıkları anlaşmalar anlatılmaktadır. Bununla birlikte Kabe'nin rabbi olan Allah'a kulluk edilmesi emredilmektedir.

Okunuşu :

Li îlâfi kurayş.
Îlâfihim rihlete's-şitâi ve's-sayf.
Felya'budû Rabbe hâze'l-beyt.
Ellezi et'amehum min cû'in ve
âmenehum min havf.

Anlamı:

Kureyş'in emniyetini sağladığı, Yaz ve kış yolculuğunda onları ısındırıp yakınlaştırdığı için onlar, Bu evin (Kâbe'nin) Rabbine kulluk etsinler. Ki O (Allah) kendilerini açlıktan (kurtarıp) doyuran ve her çeşit korkudan güvenliğe kavuşturandır.

HAZIRLAYANLAR

Hatice AYDIN - Egemen DOĞAN